

การทรงเจ้าเข้าผี : วิถีพระ วิถีพุทธ

Raising Spirits of the Dead : Buddhist Path

อาจารย์รัตนะ ปัญญาภา *

บทคัดย่อ

การทรงเจ้าเข้าผีถือเป็นรูปแบบความเชื่อที่ถูกนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในระบบความเชื่อแบบพุทธ ทั้งที่จริงแล้วขัดแย้งกับจุดประสงค์ที่แท้จริงของพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นวิถีแห่งปัญญา อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนาไม่ได้ปฏิเสธเรื่องเทพเจ้าหรืออิทธิปาฏิหาริย์ แต่ชี้ว่า เทพเจ้าตกอยู่ภายใต้กฎธรรมชาติ การวิงวอนต่อเจ้าหรือขอพึ่งพาเทพเจ้าจึงเป็นเรื่องไร้สาระและเป็นการดำเนินชีวิตโดยประมาท ส่วนประเด็นการทรงเจ้าในมุมมองพระพุทธศาสนาโดยสรุปมีดังนี้ การทรงเจ้าและร่างทรงของพระอรหันต์ไม่สามารถเป็นไปได้ เพราะพระอรหันต์ได้หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดโดยประการทั้งปวงแล้ว, การทรงเจ้าและร่างทรงของพระภิกษุ ถือเป็น การผิดต่อพระวินัยโดยสิ้นเชิง เพราะพระพุทธเจ้าไม่ทรงสนับสนุนอิทธิปาฏิหาริย์ ถ้าพระสงฆ์แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ถือว่าผิดต่อพระวินัยบัญญัติ, การทรงเจ้าและร่างทรงของเทพ ไม่ใช่แนวทางที่ประเสริฐตามหลักพระพุทธศาสนา เพราะการวิงวอนขอความช่วยเหลือจากเทวดาไม่สามารถจะต้านทานหรือกีดกันความเพียรพยายามของมนุษย์ได้ และการเข้าทรงและร่างทรงของวิญญาณทั่วไป เช่น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ควรจะพึ่งพาด้วยการถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตตามพระจริยาวัตรอันทรงคุณประโยชน์ของพระองค์

Abstract

Raising spirits of the dead has been brought in and became a part of Buddhist belief despite it actually goes against the real objective of Buddhism that emphasizes on the path of wisdom. Although Buddhism doesn't refuse the existence of gods or magical power, it points out that gods also fall under the law of nature. Therefore, pleading with or depending on gods is nonsense, living in negligence. The issues about raising spirits of the dead in Buddhist aspects can be concluded as follows. **Raising spirits of arahant** is impossible because arahant go into nirvana, free from the circle of life forever. **Raising spirits by a monk** directly violates the Buddhist disciplines because the Buddha doesn't support magical power. So, if a monk shows any kinds of magical power, he violates the disciplines. **Raising spirits of gods** isn't a noble path according to the Buddhism principles because pleading with gods for helps can't resist or obstruct humans' attempts. **And raising spirits of general spirits**, for example the spirit of King Rama V, is improper. His Majesty should be an excellent example of living, making benefits for other people.

---

* ป.ธ.๘, อ.ม. (จริยศาสตร์ศึกษา) อาจารย์สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ความน่า

แม้ในปัจจุบันจะมีความก้าวหน้าด้วยวิทยาการทางวิทยาศาสตร์มากเพียงใด แต่ความเชื่อที่เป็นไปในแนวไสยศาสตร์หรือเรื่องลึกลับต่างๆ ยังไม่หมดไปจากโลกนี้ “การเข้าทรง” ก็เป็นรูปแบบพฤติกรรมความเชื่ออีกอย่างหนึ่งที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อคนในสังคมเป็นจำนวนมาก ในขณะที่คนจำนวนหนึ่งกลับหัวเราะเยาะว่างมมาย หลงเชื่อในสิ่งที่ไม่ควร หลงในสิ่งที่มองไม่เห็นหรือสิ่งที่ไม่มีตัวตน เพราะไม่มีข้ออ้างและหลักฐานที่จะทำให้เชื่อถือได้ (ว. จีนประดิษฐ์. ม.ป.ป. : ๒๕) ถ้าพิจารณาจากรูปแบบการให้บริการของคนทรงเจ้า จะสามารถมองเห็นหลายมิติ เช่น การทรงเจ้าเข้าผีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมสุขภาพ (พัฒนา กิติอาษา, ๒๕๔๔ : บทคัดย่อ) เพราะมีเรื่องการรักษาโรคเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย มีการบนบานขอให้ช่วยเหลือกิจการบางอย่างเมื่อสำเร็จแล้วก็จะมีการเซ่นไหว้ (นุชฎาภรณ์ แก้วรักษา, ๒๕๕๐ : ๑๔๑) นอกจากนี้ การทรงเจ้าเข้าผียังมีอิทธิพลในเรื่องของการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล เครือญาติ และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มด้วย (เบญจรัตน์ เมืองไทย, ๒๕๔๓ : บทคัดย่อ)

แม้การทรงเจ้าเข้าผีจะมีบทบาทอย่างไรต่อมนุษย์ก็ตาม แต่ปัญหาที่ตามมาก็คือว่า การทรงเจ้าเข้าผีสามารถเป็นที่พึ่งพาของมนุษย์ได้จริงหรือไม่ หรือเป็นเพียงการหลอกลวงรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นมากมายในสังคมไทย ที่สำคัญมากไปกว่านั้นก็คือ มีการโยงพระพุทธศาสนาเข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น การปฏิบัติตนเป็นร่างทรงของพระพุทธเจ้า พระเถระที่สำคัญในอดีตเช่น สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย คำถามจึงเกิดมีว่า พระพุทธศาสนา mong เรื่องนี้อย่างไร และพระสงฆ์ในฐานะตัวแทนของพระพุทธศาสนาควรจัดการกับเรื่องนี้อย่าง

แต่อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนาก็ไม่ได้ปฏิเสธสิ่งเหล่านี้ เพราะพระคัมภีร์ต่างๆ ก็แสดงให้เห็นว่า มีการแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์หลายแห่ง แม้แต่การทรงเจ้าหรือผีเข้าสิงร่างก็มีปรากฏ แต่ปัญหาสำคัญอยู่ตรงที่ว่า “การเข้าทรง” หรือ “ร่างทรง” เป็นไปตามหลักสัมมาปฏิบัติหรือมัชฌิมาปฏิปทาของพุทธศาสนาหรือไม่เพราะถึงแม้ในพระพุทธศาสนาจะไม่ปฏิเสธแต่พระพุทธศาสนาก็ไม่ได้สนับสนุนให้ยึดถือจนกลายเป็นความงมงายซึ่งบทความนี้จะได้นำคำตอบในเชิงทฤษฎี

การทรงเจ้าเข้าผี

คนทรงเจ้า หรือ คนทรง (Medium) หมายถึงบุคคลผู้สามารถติดต่อกับดวงวิญญาณได้ มีอำนาจมีความรู้ที่เป็นญาณทิพย์ รู้เหตุการณ์ล่วงหน้า มีความสามารถในการทำนายและการรักษาทางวิญญาณ ความรู้สึกที่อยู่นอกเหนือการรับรู้ เป็นความรู้ตัวหรือความรู้สึกต่อบทวัตถุบางอย่าง คนทรงสัมผัสอำนาจทางจิตวิญญาณเหมือนกับความรู้สึกกลับ “ที่รู้จักกับเทวดาหรือผี” ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นกับบุคคลทั่วไป สภาวะที่บีกลับซับซ้อนของจิตที่สำคัญ ความนึกคิดที่ลึกซึ้ง ความเข้มแข็งและสุขภาพดีเข้าไปอยู่ในสภาพจิตของคนทรง (จิราพรณ แดงก่อ, ๒๕๓๖: ๖)

ประเทศไทยนอกจาก จะมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมมาจากพระพุทธศาสนาทั้งแบบมหายานและเถรวาท แล้วยังมีพิธีกรรมแบบพราหมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเป็นจำนวนมาก เช่น ในพระพุทธศาสนา มหายานมักจะมีเรื่องราวของปาฏิหาริย์เกี่ยวกับเทพเจ้า องค์พรหม องค์เจ้าและเทวดาต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับลัทธิพราหมณ์อย่างไม่รู้ตัว (หลง ๒๗๘๔, ๒๕๓๙, ๒๖) การเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้กระจายออกไปสู่ส่วนต่างๆ ของประเทศ ทำให้ลัทธิวิญญาณนิยมและลัทธิกราบไหว้บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ค่อยๆ ล้มละลายไป แต่กระนั้น ก็ยังไม่หมดไปจากจิตใจของชาวไทยและอนุชนรุ่นหลัง (สมัคร บุราวาศ, ๒๕๓๗ : ๒๒๔) ประชาชนที่เป็นพุทธศาสนิกชนจึงสามารถแบ่งตามแนวความเชื่อได้ ๒ ระดับด้วยกัน (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และ นิภาวรรณ วิรัชนิภาวรรณ ๒๕๓๓: ๒๑) คือ **ระดับแรก** เป็นความเชื่อพุทธศาสนาตามหลักคัมภีร์ และ **ระดับสอง** เป็นความเชื่อระดับชาวบ้าน หมายถึงความเชื่อในพระพุทธศาสนาผสมผสานกับลัทธิพราหมณ์และความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ซึ่งรวมทั้งการทรงเจ้าด้วย

ประเภทของการทรงเจ้า

การที่ยังมีการทรงเจ้าอยู่ในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าประชาชนในสังคมยังความเชื่อเลื่อมใสศรัทธา และยอมรับพิธีกรรมการทรงเจ้า ดังจะเห็นได้จากการมาขอใช้บริการต่างๆ เช่น ช่วยรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ช่วยพยากรณ์โชคชะตา ให้คำแนะนำปรึกษา เป็นต้น (จิราพรณ แดงก่อ, ๒๕๓๖: ๙) ส่วนวิญญาณที่

ประทับทรงนั้น แต่ละพวกก็จะมีลีลาการเข้าทรงหรือลงประทับที่ไม่เหมือนกัน สามารถจำแนกได้ ๕ จำพวก (ว. ประดิษฐ์, ม.ป.บ.: ๑๔) คือ **องค์เทพ, องค์พรหม, องค์เจ้า** (ตามคติความเชื่อแบบจีน เช่น เจ้าจิ้ง), **ผี** และ **วิญญาณพเนจร** แต่เมื่อจำแนกอย่างกว้างๆ การเข้าทรงสามารถแบ่งได้ ๓ ประเภทตามลักษณะของการทรงเจ้า (วิรัช วิรัชนาถาวรณ และ นิภาวรรณ วิรัชนิภาวรรณ, ๒๕๓๓: ๓๓) คือ **การทรงเจ้าประเภทพรหม, เทพ** (เจ้าพ่อเจ้าแม่ องค์กุมารทอง ยักษ์ กษัตริย์ ฯลฯ), และ **จีน** (เช่น เจ้าแม่กวนอิม กวนอู หงเจี๋ยและตี่ก๊กม้อ เป็นต้น)

บทบาทของการเข้าทรงต่อผู้รับบริการ

บรรดาผู้ที่เป็นร่างทรงและผู้เลื่อมใสมีความเชื่อว่ามีสาเหตุสำคัญ ๒ ประการที่เจ้ามาจับทรงสาเหตุแรกเนื่องจากเจ้าต้องการมาคุ้มครองปกป้องรักษาและช่วยเหลือร่างทรงที่ตนเข้าทรง สาเหตุที่สองคือ ต้องการมาช่วยเหลือมนุษย์ในสังคมให้พ้นทุกข์เท่าที่เจ้าสามารถทำได้ เช่น ได้แก่ การรักษาโรคร้ายไข้เจ็บ การพยากรณ์ดวงชะตา การสะเดาะเคราะห์ การตั้งชื่อและหาฤกษ์ยาม การให้ศีลให้พรให้บารมี และการให้คำแนะนำปรึกษา (วิรัช วิรัชนาถาวรณ และ นิภาวรรณ วิรัชนิภาวรรณ, ๒๕๓๓ : ๕๘)

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ประเด็นการเข้าทรงได้รับความสนใจอย่างมาก เพราะนายชูชาติ งามการ ซึ่งเป็นร่างทรงของเจ้าจิ้งแห่งศาลเจ้าพ่อกวนอู จังหวัดจันทบุรีมาเป็นเวลา ๒๖ ปี ได้เปิดเผยการทรงเจ้าว่าเป็นการหลอกลวงพร้อมอธิบายเทคนิคและวิธีการหลอกลวงต่างๆ ให้สาธารณชนได้รับทราบ (ชีวิตต้องสู้, ๒๕๓๙ : ๑๖) ประกอบกับสำนักทรงเจ้ามีผลประโยชน์มหาศาล แม้ส่วนมากจะมีธรรมเนียมว่าร่างทรงจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการบริหารเงินของสำนักทรงเป็นอันขาด แต่ก็มีหลายสำนักที่ร่างทรงเป็นเจ้าของสำนักทรงเอง จึงยอมมีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าของสำนักทรงอย่างแน่นนอน ดังเช่นที่ชูชาติ งามการ ได้กล่าวว่า “พวกนี้จะทำงานเป็นขบวนการคือมีเจ้าหน้าที่คอยสังเกตว่า ใครที่ดูว่าพรมีฐานะซึ่งก็ดูได้ไม่ยากเลย จากนั้นก็เป็นหน้าที่ของเจ้าที่ทำการทรงเจ้าและให้ความสำคัญกับคนที่ดูมีฐานะเป็นกรณีพิเศษ โดยการกุเรื่องเคราะห์กรรมขึ้นมาว่าตอนนี้กำลังมีเคราะห์ที่ต้องรับทำการสะเดาะเคราะห์โดยต้องเตรียมตัวให้พร้อม เจ้าจะไปสะเดาะเคราะห์ถึงบ้าน เมื่อได้สิ่งที่ปรารถนาแล้ว ก็จะนำข้าวของที่ได้ นั้นไปขายอีกหมู่บ้านหนึ่ง ซึ่งสร้างรายได้มหาศาลให้กลุ่มหา

กินกับความเชื่อของชาวบ้านเป็นอย่างมาก” (ชีวิตต้องสู้, ๒๕๔๐ : ๘)

ผู้เขียนเห็นว่า การทรงเจ้าเป็นขบวนการที่อาศัยความเชื่อของประชาชนเป็นเครื่องมือหาผลประโยชน์โดยเอาเทพเจ้าเป็นเครื่องมือหนึ่ง การที่เจ้าประสงค์จะช่วยมนุษย์จริง ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแสดงฤทธิ์ให้เกิดความยุ่งยากและเสียเวลา และจะเห็นได้ว่ามีเจ้าเป็นจำนวนมากที่มีหน้าที่ช่วยเหลือมนุษย์ เพราะเหตุไรเจ้าจึงไม่ให้การช่วยเหลือโดยเสมอภาคกันโดยถ้วนหน้า และต้องรอคอยการเช่นไหว้หรืออ้อนวอน อีกประการหนึ่ง โดยส่วนตัวของร่างทรงหลายรายก็ยังต้องพึ่งพาศาสนาในการบำเพ็ญกุศลหรือในการแก้ปัญหาด้านจิตใจของตนเอง อันเป็นสิ่งที่ทำให้ต้องคิดว่า การพึ่งพาการทรงเจ้าเป็นสิ่งที่มิแก่นสารหรือไม่ เพราะแม้แต่ผู้เป็นร่างทรงก็ยังต้องหันไปพึ่งพาแก่นของศาสนา

ทัศนะของพุทธศาสนาเกี่ยวกับการทรงเจ้า

ทุกศาสนาในโลกนี้ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของประชาชนในสังคมและความเชื่อนั้นมีอยู่ไม่น้อยที่เกี่ยวข้องกับไสยศาสตร์ ผีสง เทวดา และการเข้าทรงด้วย โดยแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาดตนเองต้องการความคุ้มครองต้องการปลอบใจตนเอง ต้องการปรับตัวเข้ากับสังคมและความรู้เห็นความเป็นจริงของชีวิต (จิราพรรณ แดงก่อ, ๒๕๓๖: ๖) แต่ความเชื่อที่เป็นไปในลักษณะของไสยศาสตร์เป็นเพียงส่วนประกอบส่วนหนึ่งที่ถูกนำเข้ามาเป็นส่วนร่วมในระบบความเชื่อแบบพุทธ ทั้งที่โดยแท้จริงแล้วสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาชีวิตหรือรู้เห็นความเป็นจริงของชีวิต แต่ถ้าถามว่า พระพุทธศาสนาปฏิเสธเรื่องเหล่านี้โดยสิ้นเชิงหรือไม่ ก็ตอบได้ชัดเจนว่า พุทธศาสนาไม่ได้ปฏิเสธว่าเรื่องราวอันเกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์หรือปาฏิหาริย์ไม่มีจริง เพราะในคัมภีร์พระพุทธศาสนาหลายเล่มได้แสดงให้เห็นถึงการแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ทั้งของพระพุทธเจ้าและสาวกของพระองค์ แต่ถึงกระนั้นพุทธศาสนาก็ไม่ได้สนับสนุนเรื่องเหล่านี้และมีจุดยืนที่ชัดเจนเป็นหลักปฏิบัติ

ในมุมมองของพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามีเป้าหมายในการจัดความทุกข์ที่ก่อตัวขึ้นในทุก ๆ ปรากฏการณ์ มนุษย์จึงจำเป็นต้องฝึกตนเองทั้งร่างกายและจิตใจให้อ่อนโยนประณีต เพราะมนุษย์แต่ละคนคือผลแห่งกรรมที่ทำในอดีต และปัจจุบันจะกลายเป็นเงื่อนไขแห่งอนาคตของพวกเขา การประจักษ์แจ้งทางความคิดที่บริสุทธิ์และสงบจะไม่นำไปสู่ความไม่รุนแรงใดๆ (Phramaha Singhathon Narasabho, ๑๙๗๒ : ๑๐๐) เรื่องกรรมจึงเป็นเรื่องน่าในทุกๆ เรื่อง และจุดสำคัญอยู่ที่ความไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต เพราะพระพุทธศาสนาไม่ได้มีจุดหมายเพียงแค่มิให้มนุษย์เตรียมตัวตาย แต่ยังเน้นเรื่องการสร้างสัมมาทิฏฐิ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต พระพุทธเจ้าได้ทำให้ชาวโลกประจักษ์แจ้งความจริงของชีวิตและความตายที่มนุษย์ทุกคนต้องประสบ เช่นเดียวกับดวงอาทิตย์ที่อยู่เหนือขอบฟ้าแห่งอวิชชาของชีวิต (Ikeda, ๑๙๗๗ : ๑๓๐) อีกประการหนึ่งพระพุทธศาสนาไม่มีความเชื่อเรื่องพระเจ้าสร้างโลก(creator god) และไม่ได้ยึดถือเทพเจ้าในฐานะที่จะเป็นแนวทางไปสู่ความหลุดพ้น พระพุทธเจ้าเองก็ไม่ได้ทรงปฏิเสธความมีอยู่ของเทพหรือเทวดา แต่พระองค์ทรงชี้แนะว่า เทพทั้งปวงก็ตกอยู่ภายใต้กฎแห่งความเปลี่ยนแปลงและความสูญสลายเช่นเดียวกับมนุษย์ การวิงวอนต่อเจ้าหรือของพึ่งพาบารมีเจ้าจึงเป็นเรื่องไร้สาระ (Pablo Antuna, n.y. : ๑) ถ้าตั้งคำถามว่า การรอพึ่งพาอาศัยเทพเจ้าในประเด็นการทรงเจ้าเขาผีหรือรอกอยปาฏิหาริย์ จึงเท่ากับเป็นการดำเนินชีวิตโดยประมาท

ต่อประเด็นนี้พระธรรมปิฎก (๒๕๓๘ : ๔๕๕) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า สำหรับพุทธศาสนา ปัญหาว่่าอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์มีอยู่จริงหรือไม่ ไม่สำคัญเท่ากับปัญหาที่ว่า ในกรณีที่มีอยู่จริง สิ่งเหล่านี้มีฐานะอย่างไรต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และอะไรคือความสัมพันธ์อันถูกต้องระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหล่านั้น การเข้าทรงเป็นประเด็นหนึ่งที่เป็นที่ถกเถียงกันในสังคมปัจจุบันว่า เป็นเรื่องจริงหรือเป็นมายาหลอกลวงประชาชน ในพุทธศาสนา การทรงเจ้าสามารถจัดเข้าใน “อิทธิปาฏิหาริย์” อันเป็น ๑ ใน ๓ ปาฏิหาริย์ที่พระพุทธเจ้าแสดงไว้ คือ

๑. อิทธิปาฏิหาริย์ ฤทธิ์เป็นอัจฉรย์ คือการแสดงผลต่าง ๆ

๒. อาเทศนาปาฏิหาริย์ ดักใจคนเป็นอัจฉรย์ คือการหายใจคน

๓. อหุสาสปาฏิหาริย์ คำสอนเป็นอัจฉรย์ คือคำสอนที่เป็นจริง สอนให้เห็นจริงและนำไปปฏิบัติได้ผลจริง (อัง.ติก. ๒๐/๖๑/๒๓๒)

ที่จัดไว้ในอิทธิปาฏิหาริย์ เพราะการที่ร่างทรงสามารถอันเชิญวิญญาณหรือเทพต่าง ๆ เข้ามาประทับร่างกายตนได้ก็จัดได้ว่าเป็นการแสดงอิทธิฤทธิ์อย่างหนึ่ง นอกจากนี้ในพระสูตรตันตปิฎก ที่มกนิกาย ปาฏิหารวรรค พระพุทธเจ้าทรงจำแนกฤทธิ์ไว้ ๒ ประการ คือ

๑. ฤทธิ์ประกอบด้วยอาสวะ ประกอบด้วยอุปธิ ไม่เรียกว่าเป็นของอริยะก็มี

๒. ฤทธิ์ที่ปราศจากอาสวะ ปราศจากอุปธิ เรียกว่าเป็นของอริยะก็มี (ที. ปา. ๑๑/๑๕๙/๑๒๒)

พระธรรมปิฎก(๒๕๓๘ : ๔๖๑)ได้อธิบายฤทธิ์ทั้ง ๒ อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นว่า

๑) ฤทธิ์ที่ไม่ใช่อริยะ คือฤทธิ์ที่ประกอบด้วยอาสวะ ยังมีอุปธิ(มีกิเลสและทำให้เกิดทุกข์ได้) ได้แก่ ฤทธิ์ที่เข้าใจกันอย่างทั่วๆ ไป คือ การที่สมณะหรือพรหมณ์(นักบวช)ผู้ใดผู้หนึ่งบำเพ็ญเพียรจนได้เจโตสมาธิ แล้วแสดงฤทธิ์ได้ต่างๆ เช่น แปลงตัวเป็นคนหลายคน ไปไหนก็แหวกทะเลฝ่ากำแพงไป เเหิรฟ้า ดำดิน เดินบนน้ำ เป็นต้น

๒) ฤทธิ์ที่เป็น อริยะ คือ ฤทธิ์ที่ไม่ประกอบด้วยอาสวะ ไม่มีอุปธิ(ไม่มีกิเลส ไม่ทำให้เกิดทุกข์) ได้แก่การที่ภิกษุสามารถเข้าใจกำหนดหมายได้ตามต้องการ บังคับความรู้สึกตนเองได้ จะให้มองเห็นสิ่งที่น่าเกลียดเป็นไม่น่าเกลียดก็ได้

จะเห็นได้ว่า การเข้าทรงเป็นฤทธิ์ประเภทแรก เพราะยังเป็นฤทธิ์ที่เจือด้วยกิเลสใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพของผู้เป็นร่างทรงได้ พระพุทธเจ้าไม่ทรงสนับสนุนอิทธิปาฏิหาริย์ดังกล่าวนี้ แต่สนับสนุนอหุสาสน์นี้ปาฏิหาริย์ด้วยเห็นว่า เป็นหนทางชี้แนะให้มนุษย์จักลงมือปฏิบัติ รู้จักแก้ปัญหาชีวิตโดยไม่มุ่งหวังพึ่งอิทธิฤทธิ์หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดๆ ดังตัวอย่างในสังคารวสูตร เมื่อสังคารวพรหมณ์เข้าไปเฝ้าทูลถามว่า สมัยก่อนจำนวนพระน้อย มีพระแสดงปาฏิหาริย์มาก แต่สมัยนี้(พุทธกาล)จำนวนพระมาก กลับมีพระที่แสดงปาฏิหาริย์น้อยมาก พระพุทธเจ้าจึงทรงอธิบายปาฏิหาริย์ทั้ง ๓ โดยแสดงถึงอหุสาสน์นี้ปาฏิหาริย์ว่า

“ดูก่อนพราหมณ์ ก้อนุสาสนีปาฏิหาริย์เป็นใน
ดูก่อนพราหมณ์ ภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้ พร่ำสอนอยู่
อย่างนี้ว่า จงตรีกอย่างนี้ อย่างได้ตรีกอย่างนี้ จงมนสิการ
อย่างนี้ อย่าได้มนสิการอย่างนี้ จงละสิ่งนี้ จงเข้าถึงสิ่งนี้อยู่
ดูก่อนพราหมณ์ นี้เรียกว่า อนุสาสนีปาฏิหาริย์”

พระพุทธองค์ได้ตรัสถามว่า

“ดูก่อนพราหมณ์ บรรดาปาฏิหาริย์ ๓ อย่างนั้น
ท่านชอบปาฏิหาริย์อย่างไหน”

สังคารพราหมณ์ได้ทูลตอบว่า

“ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ บรรดาปาฏิหาริย์ ๓ อย่าง
นั้น ปาฏิหาริย์ที่ภิกษุบางรูป ฯลฯ ใช้อำนาจทางกายไป
ตลอดพรหมโลก ก็ได้ ดังนั้น ผู้ใดแสดงปาฏิหาริย์นั้นได้
แสดงอิทธิฤทธิ์เป็นอันมาก ผู้นั้นย่อมชอบใจปาฏิหาริย์นั้น
ปาฏิหาริย์ที่ผู้ใดแสดงได้และเป็นของผู้นั้นนี้ ย่อมปรากฏแก่
ข้าพระองค์เหมือนกับรูปลวง ฯลฯ ภิกษุบางรูป พร่ำสอนอยู่
อย่างนี้ว่า จงตรีกอย่างนี้ จงอย่าตรีกอย่างนี้ จงมนสิการ
อย่างนี้ อย่าได้มนสิการอย่างนี้ จงละสิ่งนี้เสีย จงเข้าถึงสิ่งนี้
อยู่ (อนุสาสนีปาฏิหาริย์) ควรแก่ข้าพระองค์ ทั้งดีกว่าและ
ประณีตกว่า”

(อภ. ตีก. ๒๐/๖๑/๒๓๓)

เมื่อพิจารณาความจากพระไตรปิฎกดังกล่าว จะเห็น
ได้ชัดเจนว่า การกระทำปาฏิหาริย์รวมทั้งการเข้าทรงเป็นเรื่อง
ปัจเจกบุคคล คนใดทำคนนั้นจึงรู้เรื่อง คนใดทำก็เป็นเรื่องของ
คนนั้นเท่านั้น ดูเหมือนมายากล อนุสาสนีปาฏิหาริย์จึงดีกว่า
ประณีตกว่า เพราะคนอื่นพิจารณาจู่เข้าใจมองเห็นความจริง
ด้วยและนำไปปฏิบัติได้ แก่ทุกข์แก้ปัญหาได้ เป็นการยืนยัน
ว่า มนุษย์ทุกคนมีค่าและมีความสำคัญ นั่นคือทุกคนมี
ความสามารถในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ตนเองได้และเป็น
ตัวบ่งชี้ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ (perfected human
being) มนุษย์สามารถจัดความโง่เขลาและความไร้เหตุผล
และมองเห็นทุกสิ่งตามที่เป็นจริงได้ ความเกลียด ความโกรธ
ความอาฆาต และความริษยาสามารถแทนที่ได้ด้วยเมตตา
กรุณา ชันติ และจาคะ (Pablo Antuna, n.y. : ๑) ในคัมภีร์
ทางพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระไตรปิฎกมีพระพุทธ
พจน์ที่ไม่สนับสนุนอิทธิปาฏิหาริย์ไว้หลายแห่ง แม้แต่ในพระ
วินัยปิฎกก็มีข้อบังคับที่ห้ามมิให้พระภิกษุกระทำปาฏิหาริย์

ในปัจจุบันสำนักทรงได้กระจัดกระจายอยู่ในสังคม
ทั่วประเทศ ซึ่งนอกจากจะมีสำนักทรงที่เป็นของส่วนบุคคล

แล้ว ยังมีร่างทรงที่ประจำอยู่ที่ศาลเจ้าต่างๆ อีกด้วย
ที่สำคัญไปกว่านี้ยังมีพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา
ประพัตติตนเป็นร่างทรงและตั้งสำนักทรงตามกฎวิหาร
ภายในวัด ในที่นี้ผู้เขียนขอจำแนกอธิบาย ๔ กลุ่ม
คือ

๑. การเข้าทรงและร่างทรงของพระ อรหันต์

ในปัจจุบัน ประชาชนเป็นจำนวนมาก
ตัดสินใจความเป็นพระอรหันต์ของพระสงฆ์จากความหลัง
ศักดิ์สิทธิ์หรือความมีฤทธิ์ ซึ่งเป็นผลร้ายที่สำคัญอีก
อย่างหนึ่งของพระพุทธศาสนา เพราะถือเป็นความไม่รู้
หลักศาสนา ไม่รู้จักแยกแยะระหว่างพระอริยะกับผู้วิเศษ ไม่
รู้ฐานะความหลังความศักดิ์สิทธิ์เทวฤทธิ์ปาฏิหาริย์ว่า
เป็นอย่างไรในพระศาสนา นอกจากทำให้เขวออกไป
จากตัวแท้จริงของพระศาสนาและทำให้พระพุทธศาสนา
เลือนรางลงไปแล้ว ยังไปฝากความเป็นพระอรหันต์ไว้
กับความศักดิ์สิทธิ์อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์อีกด้วย (พระ
ธรรมปิฎก, ๒๕๓๘ข: ๓๕) ที่หนักไปกว่านั้นคือ การ
ที่มีบุคคลอ้างตนว่าเป็นร่างทรงของพระพุทธเจ้าซึ่งองค์
ศาสดาของพุทธศาสนาและเป็นพระอรหันต์ด้วย
ผู้เขียนเห็นว่ามีความสำคัญยิ่งที่จำเป็นต้องทำเข้าใจให้
ถ่องแท้ เพราะพระพุทธเจ้าเป็นบุคคลที่สูงที่สุดใน
พระพุทธศาสนาซึ่งไม่ควรลบลู่หรือนำมาอ้างโดย
เลื่อนลอย

พระอรหันต์หรือพระพุทธเจ้าอยู่ในสถานะ
อะไรในช่วงกาลเวลาที่พุทธศาสนาได้ล่วงเลยมาได้
๒๕ ศตวรรษ จะสามารถที่จะเข้าประทับทรงในร่างของ
มนุษย์ได้หรือไม่ นี่คือนิยามที่จำเป็นต้องหาคำตอบ
และทำความเข้าใจให้ถูกต้อง เพราะตามนัยของพุทธ
ศาสนา พระอรหันต์ คือผู้สิ้นอาสวะ เมื่อพระอรหันต์
ปรินิพพานแล้วถือว่าดับทั้งนามและรูป คือดับทั้ง
สังขารและวิญญาณไม่เวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏอีก
ดังพระพุทธพจน์ “ภิกษุทั้งหลาย เมื่อใดภิกษุละอวิชชา
ได้ ....เธอย่อมรู้ชัดว่า ชาติสิ้นแล้วพรหมจรรย์ได้อยู่
จบแล้ว ภาระโยคะได้กระทำแล้ว กิจอื่นเพื่อความ
เป็นอย่างนี้ไม่มีอีก” (ส.นิ. ๑๖/๑๘๒/๒๘) และ
“เพราะตัดหาสิ้นทั้งไปโดยประการทั้งปวง จึงนิโรธ
ด้วยคลายออกไปไม่มีเหลือ (นั่นแหละ) คือนิพพาน

สำหรับภิกษุผู้หนีพยานแล้วนั้น เพราะไม่ถึงม่น ภพไหนจึงไม่มี” (ขุ.อ. ๒๕/๘๔/๒๒) ตามพุทธพจน์ที่อ้างนี้จึงสามารถสรุปได้ว่า พระอรหันต์ไม่ว่าจะเป็นอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าหรืออรหันตสาวก ซึ่งได้ปรีณิพพานไปแล้วไม่มีภพอื่นที่ต้องอุปบัติอีก ไม่มีสภาวะเป็นจิตวิญญาณหรืออากาศธาตุใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น พระอรหันต์จึงตั้งอยู่ในสถานะที่เป็นไปไม่ได้ที่จะเข้าประทับร่างทรงของมนุษย์ได้เพราะเป็นผู้ดับแล้วทั้งสภาวะสังขารและวิญญาณ

๒. การเข้าทรงและร่างทรงของพระภิกษุ

ตามความเป็นจริงเรื่องของการมีฤทธิ์หรือการแสดงฤทธิ์ในพุทธศาสนา พระผู้ปฏิบัติหรือศึกษาทางธรรมแล้วก็เข้าใจได้ว่าการปฏิบัติสมาธิถ้าทำได้ดีเกิดสมาธิระดับต่างๆ จนถึงระดับที่เรียกว่า อภิญญาซึ่งเป็นโลกียอภิญญา เช่น อาจทำให้เกิดหูทิพย์ (ทิพยโสตญาณ) ตาทิพย์ (ทิพยจักขุญาณ) หรือ ถอดจิตท่องเที่ยวไปได้ (มโนมยิทธิ) อ่านใจคนอื่นได้ (เจโตปริยญาณ) ระลึกชาติที่ผ่านมาได้ (บุพเพนิวาสานุสติญาณ) รู้เรื่องที่ผ่านมา (อดีตังสญาณ) และรู้เรื่องที่ยังไม่เกิด (อนาคตังสญาณ) เป็นต้น ซึ่งคนธรรมดาหรือพระสงฆ์ปฏิบัติจนถึงขั้นก็มีสิทธิ์ถึงจุดนี้ได้ เพียงแต่ต่างระดับกันและแสดงออกหรือไม่ยึดติดหรือไม่ (สมพนธ์ บุญญคุณต์, ๒๕๓๗: ๒๘) การเข้าทรงอาจอนุโลมเข้าไว้ในโลกียฤทธิ์ ซึ่งยังมีพระสงฆ์เป็นจำนวนมากไม่น้อยยึดติดและนำไปใช้กับประชาชนในทางที่ผิดด้วย ในที่นี้ผู้เขียนขอแบ่งออกเป็น ๒ ประเด็น คือ ร่างทรงเป็นพระภิกษุ และ ผู้เข้าประทับทรง(วิญญาณ)เป็นพระภิกษุ ดังจะขออธิบายทั้ง ๒ ประเด็นดังนี้

๑) ร่างทรงเป็นพระภิกษุ

การที่พระสงฆ์ในพุทธศาสนาตั้งตนเป็นร่างทรงและตั้งสำนักเข้าทรงในวัดถือเป็นการผิดต่อพระวินัยโดยสิ้นเชิง เพราะตามที่ได้กล่าวไว้ก่อนนี้พระพุทธเจ้าไม่ทรงสนับสนุนอิทธิปาฏิหาริย์ ถ้าพระสงฆ์แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ย่อมผิดตามพระวินัยบัญญัติ ดังพุทธพจน์

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่พึงแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ซึ่งเป็นธรรมอันยวดยิ่งแก่พวกคฤหัสถ์ รูปใดแสดง ต้องอาบัติทุกกฏ” (วินย. ๗/๑๐/๑๕)

นอกจากนี้การทรงเจ้ายังถือเป็นดิรัจฉานวิชา ศาสตร์ในลักษณะเช่นนี้พระพุทธเจ้าก็ไม่อนุญาตให้พระภิกษุทั้งเรียนและสอนเลยทีเดียว ดังพระพุทธพจน์

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่พึงเรียนดิรัจฉานวิชา รูปใดเรียน ต้องอาบัติทุกกฏ”

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่พึงสอนดิรัจฉาน รูปใดสอน ต้องอาบัติทุกกฏ” (วินย. ๗/๔๕/๖๖)

อนึ่ง การที่พระสงฆ์ทำการคบหากับคฤหัสถ์โดยไม่อาศัยดิรัจฉานวิชาต่าง ๆ รวมทั้งการทรงเจ้าเข้าผีเป็นเครื่องมือในการแสวงหาลาภสักการะ พระพุทธเจ้าก็ทรงสนับสนุนและถือว่าเป็นอนุศาสน์ ปาฏิหาริย์อีกด้วย ดังพระพุทธพจน์

“ภิกษุเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยดิรัจฉานวิชา เช่นอย่าง ที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางพวกฉันทโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยดิรัจฉานวิชาเป็นปานนี้ คือ ให้ฤกษ์อาวหามงคล ฯลฯ เป็นหมอทรงหญิงสาว เป็นหมอทรงเจ้า.. ทำพิธีเชิญขวัญ แม้ข้อนี้เรียกว่า อนุศาสน์ปาฏิหาริย์” (ที.ล. ๗/๔๘๖/๕๑๒)

ดังนั้น พระสงฆ์ที่ตั้งตนเป็นร่างทรงและตั้งสำนักทรงเจ้าจึงถือว่าการทำผิดต่อบทบัญญัติทางพระวินัยของพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และพระสงฆ์กลุ่มนี้ย่อมตั้งอยู่ในฐานะ ๓ ประการ (พระธรรมปิฎก, ๒๕๓๘ค : ๔๕) คือ

๑) มีการชักจูงล่อลวงให้เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์กันมาก ที่ร้ายที่สุดก็คือถือว่าการกระทำโดยหวังลาภสักการะหวังผลประโยชน์โดยมอมเมาให้ลุ่มหลงหนักยิ่งขึ้น

๒) ทำแนบนอกศาสนาให้คนยกชะตากรรมให้แก่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาลหวังผลลอย ๆ จากการดลบันดาลหรือฤทธิ์อำนาจนอกตัว

๓) แทนที่จะดึงเข้าสู่พระศาสนายิ่งขึ้น กลับดึงให้หลุดออกจากพระรัตนตรัยออกไปหาพระพรหมเทพเจ้าและสิ่งลึกลับต่าง ๆ

๒) ผู้ประทับร่างทรง(วิญญาณ)เป็นพระภิกษุ

สำนักทรงจำนวนมากเป็นที่ประทับทรงของพระเถระหรือพระเกจิชื่อดังหลายท่านที่มรณภาพไปแล้ว ที่โดดเด่นและชัดเจนที่สุดก็คือ “สมเด็จพระพุทธมาจารย์ (โต พรหมรังสี)” พระเถระท่านนี้ได้รับความ

ศรัทธาและความนับถือจากมหาชนทั้งในด้านบารมีธรรมและ
 วัตถุมงคลเครื่องกลางของคลังจนถูกกล่าวขานกันว่าเป็นพระ
 โพธิ์สัตว์ บุคคลท่านหนึ่งซึ่งอ้างว่าเป็นร่างทรงของสมเด็จพระ
 พุทฺธมหาราช ได้รวบรวมถ้อยคำที่อ้างว่าเป็นคำพูดของสมเด็จพระ
 พุทฺธมหาราชไว้เป็นจำนวนมาก ผู้เขียนขอยกตัวอย่าง
 ถ้อยคำบางตอนมาแสดงเพื่อเป็นเครื่องประกอบในการ
 พิจารณาว่า ควรจะเชื่อว่าเป็นคำพูดของสมเด็จพระพุทฺธ
 มหาราชจริงหรือไม่ เช่น (๑) ชีวิตคนเรา ก็ได้บอกกับท่าน
 หลายๆ ครั้งแล้ว มันต้องไม่คิดมาก วาสนาเก่าท่านมีดวง
 ขึ้น จังหวะให้ มันสำเร็จของมันเอง นี่คือชีวิตและทุกๆ
 ชีวิตเหมือนกัน มันมีทางเดินของมันเองตามวิบากกรรมของ
 มันเอง (๒) อาตมามาที่นี่ หลวงปู่มานี่มาด้วยอาสาชกขยญาณ
 การมาด้วยอาสาชกขยญาณนั้น คือการไม่รับรู้ในสิ่งใดๆ ของ
 มนุษย์นอกจากมนุษย์นั้นจะส่งกระแสจิตเข้ามา (เกหลง
 พานิช, ๒๕๔๐ : ๓๑,๓๗,๖๖,๘๗)

คำพูดใน ข้อ(๑)เป็นคำพูดที่สนับสนุนให้
 พุทฺธศาสนิกชนเอาชีวิตไปฝากไว้ที่ดวงชะตาและการรอคอย
 โอกาสซึ่งผิดกับหลักพุทฺธศาสนาที่เน้นให้ถือในเรื่องการ
 กระทำด้วยหลักเหตุผลด้วยความอดุสสาหะวิธีะมีขันติธรรม
 ไม่ใช้รอคอยอำนาจของดวงชะตาและโชคลาภเป็นเครื่อง
 กำหนด ตามพระพุทฺธพจน์ที่ว่า “ตนนั้นแลเป็นที่พึ่งแห่งตน”
 (ขุ. รมม. ๒๕/๑๖๐/๕๒) และหลักการในพระพุทฺธศาสนาที่
 สอนไม่ให้รอคอยโชคชะตาและฤกษ์ยามยามดี แต่สอนให้
 กระทำกิจต่างๆ โดยไม่ผัดวันประกันพรุ่งด้วยความ
 พากเพียรพยายามของมนุษย์ ดังพระพุทฺธพจน์ที่ว่า
 “ประโยชน์ได้ล่วงเลยคนโง่เขลาผู้มัวคอยฤกษ์อยู่ ประโยชน์
 เป็นฤกษ์ของประโยชน์ ดวงดาวจักทำอะไรได้” (ขุ.ชา. ๒๗/
 ๔๗/๒๐) และ “บุรุษกล่าวผิดเพี้ยนการงานที่ควรจะทำในวันนี้
 ว่า ควรทำในวันพรุ่งนี้ การงานที่ควรทำในวันต่อไป ย่อม
 เสื่อมจากการงานนั้น” (ขุ.ชา. ๒๗/๒๕๖๖/๕๓๒) ส่วนคำพูด
 ในข้อ (๒) บ่งชี้ชัดเจนว่าผู้พูดมีความรู้เกี่ยวกับหลักอภิญญา
 ๖ ไม่ถูกต้อง อาสวักขยญาณเป็นอภิญญาข้อสุดท้ายและเป็น
 ข้อเดียวที่เป็นโลกุตตรอภิญญาเป็นสิ่งที่เหนือวิสัยของโลก
 สามัญ ผู้สำเร็จอภิญญาขั้นที่ ๖ จึงถือว่าเป็นพระอรหันต์ อาส
 วักขยญาณไม่ได้หมายความว่า “การไม่รับรู้ในสิ่งใดๆ ของ
 มนุษย์” ซึ่งผิดจากความหมายอันลึกซึ้งตามหลัก
 พระพุทฺธศาสนา (ที. สี. ๙/๒๔๘/๑๐๔)

ตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นย่อมมีความเป็นไปได้
 ไม่ได้ที่พระเถระผู้ทรงวิชาความรู้ด้านศาสนาอย่าง
 สมเด็จพระพุทฺธมหาราช (โต พุทฺธมรสี) จะกล่าวถ้อยคำที่
 ผิดเพี้ยนไปจากหลักการของพระพุทฺธศาสนา เป็น
 องค์ประกอบอย่างหนึ่งในการพิจารณาว่าการทรงเจ้า
 เป็นเรื่องจริงหรือหลอก เป็นสิ่งที่ควรน้อมนำเข้ามา
 มีบทบาทในการดำรงชีวิตของพุทฺธศาสนิกชนหรือไม่
 ตามทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า พระเถระผู้มีชื่อเสียงย่อม
 มีความเมตตากรุณาต่อสัตว์โลกและมีความหวังดีต่อ
 พระศาสนาอยู่แล้ว ดังนั้น พระเถระเหล่านี้คงไม่ทำการ
 ที่จะก่อให้เกิดอวิชาหรือสนับสนุนให้พุทฺธศาสนิกชน
 ประพฤติตนบิดเบือนจากจุดประสงค์ที่แท้จริงของ
 ศาสนาได้

๒. เข้าทรงและร่างทรงของเทพ

ถ้าถามว่า พระพุทฺธศาสนาเป็นศาสนา
 เทวนิยมจริง ๆ หรือไม่ (Atheist) ตามประวัติ
 พระพุทฺธศาสนา เทพเจ้าในอินเดียถือว่าไม่มีบทบาทอย่าง
 สูง เช่น ทำมหาพรหมได้ทูลเชิญพระพุทฺธเจ้าให้แสดง
 ธรรมแก่มนุษย์โลก Bloom, Alfred. (n.y. : ๑) ดังนั้น
 เทพเจ้าจึงปรากฏอยู่ในตำนานพระพุทฺธศาสนาหลาย
 แห่ง คำว่า เทพ ในที่นี้ผู้เขียนหมายรวมเอาทั้งเทพหรือ
 เทวดาตามแนวของพุทฺธศาสนาเถรวาท เช่น พระ
 พรหม พระอินทร์ และพุทฺธศาสนามหายาน เช่น เทพจี้
 กง เป็นต้น ตลอดทั้งเทพของศาสนาพราหมณ์ เช่น
 พระนารายณ์ พระวิษณุ พระพิฆเนศวร์ และเจ้าแม่
 มาเทวี เป็นต้น โดยพื้นฐานเทวดาประเภทตลอดจน
 พรหมที่สูงที่สุดล้วนเป็นเพื่อนร่วมทุกข์เกิดแก่เจ็บตาย
 เวียนว่ายอยู่ในสังสารวัฏเช่นเดียวกับมนุษย์ทั้งหลาย
 และส่วนใหญ่อีกยังเป็นปุถุชนยังมีกิเลสคล้ายมนุษย์
 แม้ว่าจะมีเทพที่เป็นอริยบุคคลบ้าง ส่วนมากก็เป็น
 อริยะตั้งแต่ครั้งยังเป็นมนุษย์ แต่ที่เปรียบตามลำดับ
 ฐานะเทวดาจะเป็นผู้มีคุณธรรมสูงกว่า (พระธรรมปิฎก,
 ๒๕๓๘ : ๔๖๖) ในพุทฺธศาสนาได้บอกไว้อย่างชัดเจน
 ว่าการวิงวอนขอความช่วยเหลือจากเทวดาไม่สามารถ
 จะต้านทานหรือกีดกันความเพียรพยายามของมนุษย์
 ได้ดังมีพระพุทฺธพจน์ปรากฏในจุลกาลิงคชาดก ขุทท
 นิกาย จตุกกนิบาตว่า

“...เทวดาทิ้งหลาย ย่อมเกียดกันความพยายามของ
บุรุษไม่ได้ (ย่อมเกียดกัน) ความข่มใจความตั้งใจแน่วแน่ การ
ไม่แตกสามัคคีกัน การไม่แก่งแย่งกัน การก้าวไปในการอัน
ควร ความเพียรอย่างเด็ดเดี่ยวและความบากบั่นของบุรุษ
(ไม่ได้)...”

(ขุ.จตุ. ๒๗/๕๐๕/๑๕๙)

และในขุททกนิกาย ธรรมบท ยังมีพุทธพจน์ที่แสดง
ให้เห็นว่าเทพหรือพรหมย่อมไม่สามารถกีดกันความสามารถ
ของมนุษย์ที่รู้จักฝึกตนและประกอบความดีได้ ดังนี้

“การชนะตนเองนั้นแหละประเสริฐกว่า การชนะหมู
สัตว์นอกจากนี้จะประเสริฐอะไร เพราะเทวดา คนธรรพ ทั้ง
มารและพรหม จะทำความชนะของผู้ที่ผ่านการฝึกตนดีแล้ว
ประพฤติ ตรวจเป็นนินิตย์ ทรงคุณงามดีให้กลับแพ้ไม่ได้”

(ขุ.ธ. ๒๕/๑๐๔/๔๐)

ตามพจน์ดังกล่าว พุทธศาสนาได้ชี้ให้เห็นว่า การฟัง
ปาเทพไม่ว่าจะเป็นการวิงวอนตามสถานที่ศักดิ์สิทธิ์หรืออ้อน
วอนโดยมีร่างทรงเป็นตัวการในการติดต่อก็ตาม ย่อมไม่มี
อำนาจพอที่จะต้านทานความพากเพียรพยายามของมนุษย์
ดังนั้น จุดยืนของพุทธศาสนาจึงเน้นให้มนุษย์พึ่งตนเองเป็น
หลัก ไม่ใช่หวังการช่วยเหลือจากเทพหรือเทวดาโดยผ่าน
สำนักทรงเจ้า ความพากเพียรพยายามด้วยพลังกายพลัง
สติปัญญาของมนุษย์เท่านั้นเป็นแรงผลักดันที่แท้จริงซึ่ง
แนวคิดนี้ก็สอดคล้องกับคำพังเพยแบบไทย ๆ ที่ว่า “ความ
พยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น”

เทพที่มีความสำคัญองค์หนึ่งคือ “เจ้าแม่กวนอิม” ซึ่ง
เป็นพระโพธิสัตว์ตามคติความเชื่อของพระพุทธศาสนา
มหายานนามว่า “อวโลกิเตศวร” พระครูสิริธรรมรัต ซึ่งอ้างว่า
มีพลังจิตสัมผัสกับเจ้าแม่กวนอิมได้กล่าวไว้ว่า เรื่องเจ้าแม่
กวนอิม เรารู้จักทั่วไปว่ามีองค์เดียวคือพระนางเมียวซันองค์สี่
ขาวอายุประมาณหนึ่งพันกว่าปี (มนต์ ปถมัง, ๒๕๓๗: ๗๑)
ตามตำนานกล่าวว่า เมื่อผู้ใดได้ทุกข์พระองค์ก็จะเสด็จลงมา
ช่วยเหลืออยู่เสมอ เป็นผู้เต็มไปด้วยพระกรุณาและช่วยเหลือ
มนุษย์ที่ตกยากช่วยจนกระทั่งโจรผู้ร้ายให้พ้นจากโทษทัณฑ์
ชาวจีนจึงเรียกว่า “กวนซิม” หรือ “กวนอิม” ด้วยเหตุ
ดังกล่าวสำนักร่างทรงของเจ้ากวนอิมซึ่งมีแพร่กระจายอยู่
ทั่วไปในสังคมไทย จึงได้รับความนิยมและความเคารพบูชา
จากประชาชนเป็นอันมาก เพราะหวังว่าเจ้าแม่กวนอิมจะช่วย
ปกปักรักษาตนบันดาลให้ในสิ่งที่อ้อนวอนขอหรือช่วยแก้

ปัญหาชีวิตต่าง ๆ ให้ แต่จริง ๆ แล้วความหมายของ
พระโพธิสัตว์คือผู้บำเพ็ญบารมีเพียรพยายามประพฤติ
ปฏิบัติธรรมอย่างยวดยิ่งเพื่อให้ได้พระพุทธเจ้า คือ
ฝึกฝนพัฒนาตนเองเต็มที่อุทิศตัวให้แก่คุณธรรมและใน
การบำเพ็ญความดีอุทิศตัวให้แก่คุณธรรมนั้น ก็อุทิศตัว
ให้แก่บุคคลอื่นโดยไม่มีความเห็นแก่ตัวเลยสละชีวิต
ของตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น (พระธรรมปิฎก, ๒๕๓๗:
๔๑) ดังนั้น การฟังปาพระโพธิสัตว์ที่แท้จริงจึงไม่ใช่
การอ้อนวอนขอความช่วยเหลือ แต่ควรเอาตัวอย่างใน
การบำเพ็ญเพียรเพื่อให้บรรลุสิ่งที่ตั้งใจประเสริฐสุด
เพราะพระพุทธศาสนาสอนให้ถือหลักกรรมให้หวังผล
จากการกระทำตามเหตุผลโดยนัยนี้ จะก่อให้เกิด
ประโยชน์หลายอย่าง คือ ให้เกิดความซาบซึ้งในคุณ
ของพระพุทธเจ้า เป็นเครื่องเตือนใจให้ระลึกถึงหน้าที่
ของมนุษย์ เป็นแบบในการบำเพ็ญคุณความดีให้มี
ความเพียรอย่างยวดยิ่ง และให้เกิดกำลังใจโดยเฉพาะ
ในยามที่ท้อถอย ทำให้เพียรพยายามต่อไปไม่หยุด
หย่อน

๓. การเข้าทรงและร่างทรงของวิญญาณ ทั่วไป

ความทางพระพุทธศาสนาถือว่า
“วิญญาณ” เป็นหนึ่งในขันธ์ ๕ คือกองหรือหมวด ๕
อย่าง (รูป เวทนา สัญญา สังขารและวิญญาณ) ที่
รวมกันเป็นชีวิตหรือมนุษย์หรือสัตว์ที่ยังเป็นๆ อยู่
วิญญาณไม่เป็นสังขารที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาและ
จับต้องได้ด้วยกาย แต่วิญญาณเป็นอิสระจากสังขาร
คนทุกคนและสัตว์ทุกตัวที่มีชีวิตอยู่ต่างมีวิญญาณ
ควบคุมการทำงานของร่างกาย เรียกวินญาณอีกอย่าง
หนึ่งว่า “จิต” (ฉลอง เจตยาคม, ๒๕๔๐ : ๑๐) เมื่อ
มนุษย์สิ้นชีวิตเท่ากับวิญญาณและสังขารออกไป การ
เข้าทรงและร่างทรงในกลุ่มนั้นจึงหมายถึงการเป็น
ตัวกลางในการสื่อสารระหว่างมนุษย์กับวิญญาณ
ธรรมดาไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ใน
อดีตเช่น พระนเรศวรมหาราช พระเจ้าตากสิน หรือ
แม้แต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตลอดจน
จนถึงวิญญาณของบุคคลที่เป็นญาติพี่น้องหรือคนที่รู้จัก
ของผู้มารับบริการสำนักทรงเจ้า

การที่วิญญูณเข้าสิงร่างหรือประทับร่างทรงของมนุษย์ที่ยังมีชีวิตอยู่ ก็เพื่อใช้เป็นตัวกลางในการสื่อสารกับมนุษย์อื่น ๆ แต่การเข้าทรงของบุคคลสำคัญต่าง ๆ โดยเป็นไปในเชิงอ่อนนอบขอความช่วยเหลือโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “พระปิยมหาราช” (ร.๕) คนในสังคมปัจจุบันกลุ่มหนึ่งเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครให้การสักกระบุงชาเยี่ยงเทพองค์หนึ่งเลยทีเดียว จนเกิดมี “ลัทธิพิธีเสด็จพ่อ ร.๕” ขึ้นมาในสังคม และเป็นที่น่าแปลกใจว่า แต่ก่อนนั้นการติดต่อระหว่างผู้สักการะกับ ร.๕ ไม่มีตัวกลางในการติดต่อ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (๒๕๓๖: ๓๒) ได้วิเคราะห์ประเด็นนี้ว่า การไม่มี “ตัวกลาง” ติดต่อกันระหว่างสาวกกับ ร.๕ เป็นเรื่องของ การเข้าถึงได้ง่ายอีกอย่างหนึ่ง ในความเป็นจริงของสังคมไทย การเข้าถึงอำนาจโดยไม่ต้องผ่านตัวกลางเกิดขึ้นได้ยากและไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยเก่าด้วย ตัวกลางในการติดต่อกับอำนาจไม่อาจมองแต่ว่าเป็นตัวเชื่อม (connection) ระหว่างคนธรรมดา กับผู้มีอำนาจเท่านั้น แต่ตัวกลางจะต้องอยู่ในฐานะที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนธรรมดาเป็นไปอย่างเรียบร้อย

แต่ในปัจจุบันสำนักทรงที่ตั้งตนเป็นตัวกลางติดต่อกันระหว่าง ร.๕ กับสาวกมีจำนวนมากและได้รับความนิยมมาก เพราะการมีตัวกลางในการติดต่อเปรียบเสมือนการได้เข้าเฝ้าอย่างใกล้ชิดกว่าการตั้งหิ้งเคารพสักการะที่ลานพระบรมรูปทรงม้า ซึ่งเรื่องรอง รัตติกาล (ม.ป.ป.: ๑๑๑) ได้กล่าวไว้ว่า การที่ประชาชนให้ความเคารพสักการะรูปเหมือนพระองค์ จะทำให้ตัวเองและครอบครัวร่วมเย็นเป็นสุข การดำรงชีวิตอยู่ด้วยความสงบท่ามกลางก็เจริญรุ่งเรืองหน้า ยิ่งขึ้นไปด้วยพระบารมีแพร่กระจายไปให้กับบุคคลผู้ประกอบกรรมดีดำรงชีวิตด้วยสัมมาชีพที่ถูกทำนองคลองธรรมไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เป็นที่พึงพอใจของคนที่กำลังทอดถอนใจที่มีกำลังใจมูมานะที่จะสร้างชีวิตตัวเองให้เจริญยิ่งขึ้นไปด้วยอาศัยพระบารมีของพระองค์ท่านเป็นที่ยึดเหนี่ยวสร้างชีวิตขึ้นใหม่จนกลายเป็นคนที่ประสบความสำเร็จมากมายด้วยกัน คำพูดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนที่ทำดีประกอบสัมมาชีพ และไม่ทอดถอนใจยอมประสบความสำเร็จตามที่ตนอ่อนนอบ ซึ่งโดยสรุปแล้วก็คือทำดียอมได้ดี ผลที่เกิดขึ้นก็มาจากเหตุคือการกระทำของตัวเองไม่ใช่อิทธิฤทธิ์บันดาลใด ๆ ตามทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระคุณูปการต่อ

ประเทศชาติ ทรงมีสติปัญญาสามารถในการจัดการบริหารประเทศชาติเป็นอย่างดี การที่จะพึ่งพาพระองค์ซึ่งเสด็จสวรรคตไปแล้ว ก็ควรจะพึ่งพาด้วยการถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตตามพระจริยาวัตรอันทรงคุณประโยชน์ของพระองค์

การดำเนินชีวิตโดยไม่พึ่งพาการทรงเจ้า

พุทธศาสนาเน้นเรื่องกรรม อันหมายถึงการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาคือความตั้งใจ คนมีอำนาจเหนือกรรม อาจควบคุมกรรมของตนได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ลืมว่าต้องควบคุมจิตเจตนาของตนด้วยโดยตั้งมั่นแน่วแน่อยู่ในกรรม (สมเด็จพระญาณสังวร, ๓๒: ๑๕) ซึ่งเมื่อว่าตามศัพท์ กรรม หมายถึง การงาน หรือการกระทำ แต่ในธรรมหมายถึงการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา หรือการทำให้เป็นไปด้วยความตั้งใจ ถ้าเป็นการกระทำที่ไม่มีเจตนา ก็ไม่เรียกว่าเป็นกรรมในความหมายธรรม (พระธรรมปิฎก, ๒๕๓๙: ๑๕๗)

ความเชื่อกรรม หมายถึงเชื่อความมีอยู่ของการกระทำที่เกิดขึ้นโดยเจตนา คือเชื่อว่าบุญบาปมีจริง ทำให้ไม่สงสัยลังเลใจในเรื่องบุญบาป หรือกรรมดีกรรมชั่ว สิ่งที่พระพุทธรูปเจ้าทรงสั่งสอนว่าเป็นบุญกรรมดีก็เชื่อว่าเป็นบุญเป็นกรรมดีจริง เช่น ความมีเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นต้น สิ่งที่พระพุทธรูปเจ้าตรัสสั่งสอนว่าเป็นบาป เป็นกรรมชั่ว ก็เชื่อว่าเป็นบาปเป็นกรรมชั่วจริง เช่น ความมีใจละโมภโหดร้ายหลงใหล ประพฤติชั่วร้ายต่าง ๆ มีฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์เป็นต้น ความเชื่อกรรมนั้น นอกจากเชื่อความมีอยู่ของกรรมแล้ว ยังเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จด้วยการทำ มิใช่อ่อนนอบหรืออ่อนนอยโซด พระพุทธรูปเจ้าเน้นเรื่องกรรม และความสำคัญของกรรมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องของเหตุผลและเป็นเรื่องของมนุษย์โดยตรง มนุษย์เป็นผู้กระทำกรรมและกรรมเป็นเครื่องกำหนดชีวิตของมนุษย์ คือกรรมย่อมจำแนกมนุษย์แล้วหรือติดตามกรรมที่ตนกระทำที่เรียกว่า กรรมลิขิต (นันทา รัตนกรี, ๒๕๒๘: ๕๗) ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีพระพุทธรูปรับรองว่า

“ดูก่อนมาณพ สัตว์ทั้งหลายมีการเป็นของตน เป็นทายาทของกรรม มีกรรมเป็นที่กำเนิดมีกรรมเป็น

เผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์
ทั้งหลายให้ทราบและประณีต” (ม. อู ๑๔/๒๘๗/๓๗๕)

ในประเด็นดังกล่าว พระธรรมปิฎก (๒๕๓๗: ๖)
ได้ให้ทัศนะไว้ว่า ตามปกติความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือทิวทัศน์
ปาฏิหาริย์มีลักษณะทั่วไปคือการหวังผลจากการดลบันดาลสิ่ง
ศักดิ์หรือเทพเจ้า จุดนี้สำคัญที่สุด ตนไม่ต้องทำความเพียร
ได้แต่รอคอยผลสำเร็จที่เทพหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาลให้ นั่ง
นอนรอคอยโชคหวังลาภเลื่อนลอยแล้วไม่ลงมือทำ จุดนี้คือ
จุดตัดสินใจ จุดตัดสินใจคือ หลักกรรม หลักกรรมขั้นต้นเป็นหลัก
ความเชื่อในกรรมคือเชื่อในการกระทำตามหลักเหตุผลอัน
ได้แก่ความเป็นไปตามเหตุปัจจัยกรรมก็คือหลักเหตุผลในแง่
การกระทำของมนุษย์ว่า ผลที่ต้องการจะต้องสำเร็จด้วยการ
กระทำ ความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือทิวทัศน์เดชาปาฏิหาริย์เทพเจ้า
ตลอดจนไสยศาสตร์ทั้งหลายเป็นเรื่องบำรุงขวัญ เมื่อคนยังมี
พลังปัญญาไม่เข้มแข็งพอก็มักจะเรียกร่องไฟหาสิ่งนั้น ทำให้
เกิดความอ่อนใจมั่นใจขึ้นมาน้อยก็ทำให้มีที่เกาะเกี่ยวยึด
เหนี่ยวเป็นเครื่องบอบชโลมใจ (พระธรรมปิฎก, ๒๕๓๗: ๗)
และฤทธิ์จำพวกนี้เป็นฤทธิ์ที่เป็นประเภท สาสวาอุปริกา
หมายถึงฤทธิ์ที่เป็นไปด้วยความยึดมั่นถือมั่น(พุทธทาสภิกขุ,
๒๕๓๗: ๑๐๕)

นอกจากนี้ พุทธศาสนายังสอนให้บำเพ็ญหลักสิกขา
อันหมายถึงการฝึกฝนพัฒนาตนเอง ใช้ศักยภาพอันเกิดจาก
การฝึกตนอย่างสม่ำเสมอในการสร้างสรรค์ชีวิต อันได้แก่
สิกขา ๓ หรือไตรสิกขาซึ่งเป็นระบบของการอบรม การศึกษา
ดังที่พระธรรมปิฎก (๒๕๓๗: ๙๑๔) ได้อธิบายไว้ ดังนี้

อธิศีลสิกขา คือ การฝึกความประพฤติสุจริตทางกาย
วาจาและอาชีวะ ได้แก่รวมองค์มรรคข้อสัมมาทิมนตะและ
สัมมาอาชีวะด้วย ว่าโดยสาระก็คือ การดำรงตนด้วยด้วยดี
ในสังคม รักษาระเบียบวินัยปฏิบัติหน้าที่และความ
รับผิดชอบทางสังคมให้ถูกต้อง มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี
งามเกื้อกูลเป็นประโยชน์ช่วยรักษาและส่งเสริม
สภาพแวดล้อมโดยเฉพาะในทางสังคมให้อยู่ในภาวะ
เอื้ออำนวยแก่การที่ทุก ๆ คนจะสามารถดำเนินชีวิตที่ดีงาม
หรือปฏิบัติตามมรรคนั้นได้ดีด้วย

อธิจิตตสิกขา คือการฝึกปรือในด้านคุณธรรมและ
สมรรถภาพทางจิต ได้แก่รวมองค์มรรคข้อสัมมาสมาธิ
สัมมาสติและสัมมาสมาธิเข้ามา ว่าโดยสาระก็คือ การฝึกให้
มีจิตใจเข้มแข็งมั่นคงแน่วแน่ควบคุมตนเองให้ดี มีสมาธิ มี

กำลังใจสูง ให้เป็นจิตที่สงบผ่องใสและเป็นสุขบริสุทธิ์
ปราศจากสิ่งรบกวนหรือทำให้เศร้าหมองอยู่ในสภาพ
เหมาะแก่การใช้งานมากที่สุดโดยเฉพาะปัญญาอย่าง
ลึกซึ้งและตรงตามความเป็นจริง

อธิปัญญาสิกขา คือการฝึกปรือปัญญาให้เกิด
ความรู้ความเข้าใจทั้งหลายตามความเป็นจริงจนถึง
ความหลุดพ้น มีจิตใจเป็นอิสระผ่องใส เบิกบานโดย
สมบูรณ์ ได้แก่รวมเอาองค์มรรคข้อสัมมาทิฏฐิและ
สัมมาสังกัปปะสองอย่างแรกเข้ามา ว่าโดยสาระ คือ
การฝึกอบรมให้เกิดปัญญาบริสุทธิ์ที่ชัดแจ้งตรงตาม
สภาพความเป็นจริง ไม่เป็นความรู้คิดความเข้าใจที่ถูก
บิดเบือนเคลือบคลุมย้อมสีอำพรางหรือพร่ามัวเป็นต้น
เพราะอิทธิพลของกิเลสมีวิชาและตัณหาเป็นผู้นำที่
ครอบงำจิตอยู่

ตามหลักแห่งกรรมและหลักไตรสิกขาดังกล่าวนี้
จะเห็นได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้มนุษย์รู้จัก
แก้ไขปัญญาชีวิตด้วยตัวมนุษย์เอง ไม่ใช่มองหาเหตุ
หรือทางแก้ไขไปที่บนฟ้าหรือชดทอดโชคชะตา แก้ไข
ด้วยการลงมือทำด้วยความเพียรตามเหตุผล ไม่ใช่หวัง
พึ่งโชคชะตาหรือวิงวอนขอความช่วยเหลือจากเทพจาก
เจ้าต่าง ๆ โดยผ่านร่างทรง ตามหลักนี้คนในสังคมจึง
ควรยึดมั่นในหลักกรรมคือการกระทำของตนเองผลดี
ผลร้ายจะบังเกิดขึ้นก็ด้วยอำนาจแห่งการกระทำของ
ตนเอง และเพียรพยายามฝึกตนตามหลักสิกขาการ
ประพฤติตนเช่นนี้ย่อมเป็นการถูกต้องตามจุดมุ่งหมาย
ของพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

บทสรุป

การหวังพึ่งพาการทรงเจ้าโดยผ่านร่างทรง
เป็นตัวกลางในการสื่อสารกับเทพ เจ้าหรือวิญญาณอื่น
ๆ เพื่อวิงวอนขอความช่วยเหลือให้พ้นทุกข์ภัย เป็นสิ่ง
ที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยมาช้านาน ปัจจุบันมักเกิด
สำนักทรงเจ้าที่มีบทบาทและประกาศตัวว่าเป็นร่างทรง
ของบุคคลต่าง ๆ แม้กระทั่งพระพุทธเจ้า มีประชาชน
ปัจจุบันเป็นจำนวนมากยังอาศัยสิ่งเหล่านี้เป็นที่พึ่ง
ประเด็นนี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่าประชาชนส่วนมากยังไม่
เข้าใจศาสนาที่แท้จริง บทบาทของพระสงฆ์จึง
จำเป็นต้องมีส่วนอย่างเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เพื่อแนะนำทางที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน เพราะแม้พุทธศาสนาจะไม่ได้ปฏิเสธเรื่องราวอันเป็นอิทธิปาฏิหาริย์ แต่พุทธศาสนาก็มีบทบาทที่ชัดเจนในประเด็นนี้ กล่าวคือไม่สนับสนุนให้มนุษย์ยึดติดและยึดถือสิ่งเหล่านี้เป็นที่พึ่ง เพราะเป็นการหวังพึ่งสิ่งนอกตัวสิ่งที่มองไม่เห็น เป็นความหวังเลื่อนลอย ประเด็นนี้สามารถพิสูจน์ได้ว่า ถ้าการวิงวอนขอความช่วยเหลือจากเทพ พรหมหรือเจ้าต่างๆ สามารถสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง เพราะเหตุไร คนในสังคมจึงต้องประกอบสัมมาชีพ ทำไมไม่วิงวอนขอความช่วยเหลือจากเทพหรือเจ้านั้น ๆ ให้ได้สิ่งที่ตนปรารถนาทั้งหมด ซึ่งก็สามารถตอบได้ว่า ถ้ามนุษย์ไม่ลงมือกระทำด้วยตัวมนุษย์เอง สิ่งนี้อ่อนน้อมก็ย่อมจะไม่สำเร็จผลอย่างแน่นอน ซึ่งสอดคล้องตามหลักพุทธศาสนาที่เน้นให้มนุษย์รู้จักแก้ปัญหาชีวิตหรือสร้างสรรค์ชีวิตด้วยมนุษย์เองตามหลักกรรมและหลักสิกขาอันเป็นแนวทางดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามความประสงค์ของพระพุทธศาสนา

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับสังคายนาในพระบรมราชูปถัมภ์ เล่มที่ ๗, ๙, ๑๑, ๑๔, ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๔, ๒๕ และ ๒๗. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๐.
- เกหลง พานิช (ผู้รวบรวม). โศ พรหมรังสี สงสารสัตว์โลก. กรุงเทพฯ : บริษัท สามวิจิตร เพรส จำกัด, ๒๕๔๐.
- หม่าโหดนายจ้างศิษย์เจ้าแม่อุษาเทวี ผลงานชิ้นเยี่ยมลูกจ้างพม่าเฮอร์คุณ : อภรรพ์หรือความรวยจึงต้องสังเวด้วยชีวิต. (๒๕๓๙). นิตยสารชีวิตต้องสู้, ๔(๒๐๗). ๑๗-๑๙.
- จิราพรธณ แต่งก่อ. การศึกษามหาบทของการเข้าทรงที่มีต่อการบำบัดรักษาโรค : ศึกษาเปรียบเทียบกรณีเจ้าแม่กวนอิมและท้าวมหาพรหม. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๖.
- ฉลอง เจตยาคม. สาระ ความรู้ ประสบการณ์ สารคดีเกี่ยวกับความหัศจรรย์แห่งวิญญาณ.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มรรณพ, ๒๕๔๐.

เทพจิ้งเปิดโปงร่างทรงลวงโลก แผลประโยชน์ร้อยล้านบนความมั่งงาย เจาะชีวิต จบป.๔ แต่ความคิดระดับอัจฉริยะ. (๒๕๔๐). นิตยสารชีวิตต้องสู้, ๕(๒๕๔). ๖-๙.

ธรรมปิฎก, พระ (ประยุทธ์ ปยุตโต). พุทธธรรม ฉบับขยายความ. (พิมพ์ครั้งที่ ๖). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

----- เมืองไทยจะวิกฤต ถ้าคนไทยมีศรัทธาที่วิปริต. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, ๒๕๓๘.

----- สถานการณ์พุทธศาสนา พลิกหายหน้าเป็นพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, ๒๕๓๘.

----- สิ่งศักดิ์สิทธิ์เทวฤทธิ์ปาฏิหาริย์. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, ๒๕๓๘.

นันทา รัตนกรี. การศึกษาความเชื่อไสยศาสตร์ของชาวพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวไทยพุทธ ตำบลบางทราย อำเภอมืองจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๘.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. ลัทธิพิธีเสด็จพ่อ ร.๕. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๓๖.

นุชฎาภรณ์ แก้วรักษา. การดำรงอยู่ของการทรงเจ้าในชุมชนชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาจากระบบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐.

เบญจรัตน์ เมืองไทย. พิธีทรงเจ้า : พิธีกรรมกับโครงสร้างสังคมที่หนองขาว. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๔๓.

พัฒนา กิติอาษา. **ทรงเจ้าเข้าผีในวัฒนธรรมสุภาพไทย.**

รายงานการวิจัย โครงการวิจัยความ
หลากหลายของวัฒนธรรมสุภาพในสังคมไทย
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, ๒๕๔๔.

พุทธทาสภิกขุ. **หลักธรรมสำหรับนักศึกษา.** กรุงเทพฯ :

ธรรมสภา, ๒๕๓๗.

มนต์ ปถมัง. **พลังจิตมหัศจรรย์.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

สองเรา, ๒๕๓๗.

เรื่องรอง รัตติกาล. **พระราชประวัติและพิธีบวงสรวง**

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ เอ็ม บี เอ, ม.ป.ป..

ว. จินประดิษฐ์ (นามแฝง). **คู่มือร่างทรง :** รวบรวมการ

ปฏิบัติและพิธีการต่าง ๆ ในการทรงเจ้า.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หอสุมดกลาง ๐๙, ม.ป.ป

..

วิรัช วิรัชนิการวรรณ และนิการวรรณ วิรัชนิการวรรณ. **การ**

ทรงเจ้าและร่างทรง : ความเชื่อพิธีกรรมและ

บทบาทที่มีต่อสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอ

เดียนสโตร์, ๒๕๓๓.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆป

ริณายก. **พระพุทธศาสนาและการนับถือ**

พระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬ

ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

สมพนธ์ บุญยคุณต์. **พุทธศาสนากับปัญญาชนยุคปัจจุบัน.**

(พิมพ์เป็นบรรณาการเนื่องในโอกาสวันขึ้น

เทศกาลปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๓๗), ๒๕๓๗.

สมัคร บุราวาศ. **พุทธปรัชญา :** มองพุทธศาสนาด้วย

ทฤษฎีวิยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

ศยาม, ๒๕๓๗.

หลง ๒๗๘๔ (นามแฝง). **ศรัทธา-ปัญญา.** กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์สายส่งสุขภาพใจ, ๒๕๓๙.

Bloom, Alfred. **Buddhism and Atheism.** Cited ๒๐๑๐

June ๑๕. Available from

[http://www.shindharmanet.](http://www.shindharmanet.com/writings/atheism.htm)

com/writings/atheism.htm, n.y.

Ikeda. **Dialogue on Life and Death.** Tokyo : Komiyama

Printing, ๑๙๗๗.

Pablo Antuna. **Do Buddhism believe in Gods?.**

Cited ๒๐๑๐ Marc ๑๕. Available from

[http://EzineArticles.](http://EzineArticles.com/?expert=Pablo_Antuna)

com/?expert=Pablo_Antuna, n.y.

----- **Are Threr Gods in Buddhism?.** Cited

๒๐๑๐ June ๕. Available from

[http://www.parami.](http://www.parami.org/buddhistanswers)

org/buddhistanswers, n.y.

Phramaha Singhathon Narasabho. **Buddhist : A**

Guide to a Happy Life. Bangkok :

Mahachulalongkorn- rajavidyalaya

Buddhist University, ๑๙๗๒.